

— які дії повинен зробити аудитор, щоб забезпечити стійкість.

Варто зазначити, що при використанні даних підходів мають місце ризики, зокрема, відсутність визначеного досвіду в рамках здійснення аудиту в умовах сталого розвитку, ризик проведенням аудитором чисто наукової діяльності, а не конкретної перевірки, також труднощі з наданням конкретного висновку щодо технічних деталей, оскільки певної концепції не існує.

Існує проблема, коли сталий розвиток конкретної компанії іноді розглядається таким чином, що один аудит повинен включати всі елементи сталого розвитку з усіх секторів. Це створює великий об'єм роботи для аудиторів, що, також, буде супроводжуватись значним збільшенням часу на проведення аудиту, а відповідно і затрат для підприємства. Тому вирішенням даної проблеми – може бути планування більш цілеспрямованих аудитів, де аналізується одна проблема з різних напрямів сталого розвитку.

Отже, оскільки сталий розвиток є широкою темою, яка охоплює всю діяльність, як на рівні держави, так і на рівні окремих підприємств, необхідно застосовувати наскрізний підхід проведення аудиторської діяльності.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія інновацій [за ред. Р.Дяківа] КНТЕУ. Міжнародна економічна фундація. Київ: 2012. 600 с.
2. Словарь современных экономических и правовых терминов / под ред. д. э. н., проф. В. Н. Шимова, В. С. Каменкова. Минск, «Амалфея», 2002.
3. Екологічний словник / Словники та енциклопедії. URL: <http://dic.academic.ru/dic.nsf>.
4. Румянцева Е. Е. Новая экономическая энциклопедия. Москва: ИНФРА-М, 2005. 724 с.
5. Maria Federica Izzo, Mirella Ciaburri, Riccardo Tiscini / The Challenge of Sustainable Development Goal Reporting: The First Evidence from Italian Listed Companies. URL: <file:///C:/Users/1/Desktop/sustainability-12-03494-v2.pdf>.

УДК 657.1

Поддубна Наталія Миколаївна,
к.е.н., САР, DipIFR,
бухгалтер ТОВ «Емерджекс Аутсорсінг»
м. Київ, Україна

АУДИТ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Сучасні реалії ведення бізнесу вносять власні корективи в діяльність суб'єктів господарювання, зокрема це стосується формування різного роду заборгованостей: як дебіторської, так і кредиторської. Однією із основних причин появи даного явища є невідповідність фактичного виконання сторонами договірних відносин. Для будь-якого підприємства, незважаючи на його організаційно-правову структуру, чи галузь, у якій воно функціонує, –

стратегічно важливим є процес управління дебіторською заборгованістю як одним із основних його активів.

Проблематиці обліку і аудиту дебіторської заборгованості у своїх наукових працях приділяють увагу В. Величко, О. Петрик, Н. Проскуріна, Вал. Сопко та ін. Проте, дана тема не втрачає свою актуальність у зв'язку із постійним бажанням користувачів звітності отримувати достовірну та реальну інформацію.

Як показує практика – дебіторська заборгованість є однією із найбільш ризикових статей звітності, щодо якої можуть відбуватись певні помилки, маніпуляції чи шахрайство. Тому, аудиторі, орієнтуючись на ризик-орієнтований підхід, намагаються з допомогою чітко сформованих процедур, дослідити дану категорію більш ретельно.

У загальному, процес аудиту дебіторської заборгованості покликаний дати відповідь на питання: чи відповідає дебіторська заборгованість категорії активу; чи правильно вона класифікована в балансі та чи за справедливою вартістю її відображено у звітності.

На практиці, у процесі проведення аудиту, вдається виявити, що не всі суб'єкти господарювання реально оцінюють і відображають в звітності свою поточну дебіторську заборгованість.

Відповідно по п. 4 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу [3].

Якщо Компанія має поточну дебіторську заборгованість, яка для неї є фінансовим активом, то в звітності вона повинна її відображати за чистою реалізаційною вартістю. Відповідно, щоб виконати дану норму, необхідно створити резерв сумнівних боргів (далі – РСБ).

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Найпоширенішими порушеннями, яке вдається виявити під час проведення аудиту, – є нестворення РСБ, або некоректне його використання.

Дійсно, існують випадки, коли РСБ створювати необов'язково, але це за умови, якщо суб'єкт господарювання відповідає критеріям, які визначені в п.2 пп.2 П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [1]. В інших випадках, процес формування РСБ є обов'язковим, і метод його створення повинен бути чітко регламентований в Наказі про облікову політику.

Підприємство на власний розсуд, керуючись із двох альтернативних підходів, що передбачені П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», може обрати для себе один із наступних методів: 1) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; 2) застосування коефіцієнта сумнівності.

Зазначимо, що обраний метод із двох наявних альтернатив, – може суттєво впливати на показники звітності, а тому до процесу його вибору необхідно підходити зважено, ретельно проаналізувавши фактичний стан підприємства.

Безумовно, ці два методи є цілком законними і дієвими. Проте, варто зазначити, що якщо обирається метод абсолютної суми сумнівної заборгованості – то він передбачає створення резерву на підставі аналізу платоспроможності

окремих дебіторів. У даному випадку, має місце професійного судження менеджменту Компанії, у яких на момент створення резерву не було даних про неплатоспроможність своїх дебіторів, а тому РСБ – не було створено.

Відносно більш реалістичну картину стану поточної дебіторської заборгованості може надати застосування коефіцієнта сумнівності, адже за такої умови необхідна сума резерву базується на основі статистичних розрахунків. Обравши даний метод підприємство затверджує методику розрахунку коефіцієнту сумнівності (із трьох наявних альтернатив, описаних в [3]).

Загалом, аудитору для того щоб переконатись, що поточна дебіторська заборгованість відображена в балансі за чистою реалізаційною вартістю, необхідно додатково дослідити: дебіторів підприємства; контрактні зобов'язання; період виникнення дебіторської заборгованості; склад і структуру дебіторської заборгованості; рух дебіторської заборгованості в періодах.

Додатково, аудитор, альтернативно перевіряє процес розрахунку коефіцієнту та порядок формування РСБ. Зауважимо, що залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

Наступним аудитор перевіряє, чи правомірно було використано РСБ. Зокрема, необхідно виявити, чи є в підприємства дебіторська заборгованість, яка підпадає під визначення безнадійної (за положеннями П(С)БО 10 вона має бути поточною дебіторською заборгованістю, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності).

Уже в подальшому в залежності від того, чи створювало підприємство РСБ, чи ні – будуть різнитися варіанти по її списанню з балансу, а саме:

1) виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини РСБ (Дт 38 «Резерв сумнівних боргів» Кт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»);

2) у разі недостатності суми нарахованого РСБ безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги списується з активів на інші операційні витрати (Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»). Таким же записом буде списана дебіторська заборгованість, якщо підприємство не створювало РСБ;

3) у випадку несвоєчасного списання визнаної безнадійної заборгованості – списання можливе за рахунок прибутку попереднього періоду (нерозподіленого прибутку). Тобто, в обліку повинен бути запис Дт 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» Кт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Зауважимо, що перевірка правильності використання бухгалтером рахунків обліку при формуванні та списанні дебіторської заборгованості є також одним із важливих елементів аудиторських процедур, адже це впливає на відповідні статті звітності, і, як наслідок, на форму представлення інформації зацікавленим користувачам. Оскільки, РСБ є контрактивним рахунком, то його варто розглядати як інструмент, за допомогою якого можна реально оцінювати стан

поточної дебіторської заборгованості. Тому, в рядку 1125 Балансу («Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги») відображають заборгованість покупців або замовників, зменшену на РСБ.

Варто зазначити, що відповідно до стандартів бухгалтерського обліку та до чинного Податкового Кодексу України [2] трактування дебіторської заборгованості, зокрема процес визнання її безнадійною є різним. Тому, процес створення резерву та процес його використання матиме свої особливості для підприємств, які складають Декларацію з податку на прибуток із використанням різниць. Вивчення податкової сторони даного питання буде перспективою подальших досліджень та публікацій.

Отже, за результатами проведеного аудиту поточної дебіторської заборгованості менеджмент Компанії та інші зацікавлені користувачі відповідної звітності, можуть: адекватно аналізувати дебіторів на предмет їх надійності та платоспроможності; контролювати роботу власного персоналу (зокрема, бухгалтера з обліку дебіторської заборгованості та менеджерів по роботі з клієнтами); приймати рішення стосовно подальшого планування діяльності досліджуваного суб'єкта; визначати його фінансову стійкість та, прогнозувати вплив на подальшу базу оподаткування підприємства.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів від 25.02.2020 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 15.11.2020).
2. Податковий кодекс України від 02.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.11.2020).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Наказ Міністерства фінансів від 08.10.99 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 15.11.2020).

УДК 657.6

Пугаченко Ольга Борисівна,
к. е. н., доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

АУДИТ ДОВГОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ

У розділі II пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» передбачено рядок 1510 «Довгострокові кредити банків».

Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої